

De Friese staartklok

Hoe zou ik de blik moeten omschrijven waarmee hij naar de antieke Friese staartklok kijkt? Genegenheid, verwondering, een zekere weemoed, ingetogen blijdschap om het leven?

Het speelt allemaal mee. Want deze klok, ergens rond 1850 door zijn overgrootvader op een boelhuis gekocht, heeft onbedoeld zijn geboorte bepaald.

‘Ja,’ zegt de 58-jarige Marco Ellen uit Oosterend, ‘als deze klok niet op het juiste moment had geslagen, was ik er niet geweest. Ga zitten, dan zal ik het je vertellen.’

‘t Was in de Russenoorlog. Je weet hoe die is afgelopen. Heel slecht voor de Russen. De Duitsers, tot het uiterste getergd en vastbesloten tot wraak, hadden een grootscheepse razzia over het eiland gehouden. Iedere gevonden Georgiër werd zonder pardon neergeschoten, vóórdát ze zelf neergeschoten zouden worden, want de Georgiërs waren scherpschutters die niets meer te verliezen hadden dan hun leven. Twee van hen, Melikia en Koerkenidze hadden zich een tijdlang schuilgehouden in de boerderij van Piet Dekker aan de IJsdijk bij Oudeschild. Ook de boerderij van Dekker ontkwam niet aan een grondige doorzoeking en de mannen waren het land in gevlucht en hadden zich in een sloot verborgen. Ze hebben een paar dagen in dat koude, smerige slootwater moeten staan, voordat de kust veilig genoeg was om verder te vluchten.’

‘Dekker, die het niet aandurfde ze weer in de boerderij onder te brengen, bracht ze naar Oosterend. Eerst maar eens langs kapper Winkelman om de mannen wat op te knappen. Na de onvrijwillige dagen in het slootwater zagen ze er uit als zwijnen en stonken minstens zo erg. Via Winkelman kwamen ze bij mijn grootouders terecht. Hun benen waren door het lange staan in het water zo opgezwollen dat ze de laarzen van hun benen hebben moeten afsnijden. Volgens de overleveringen heeft mijn oma ze in vette schapenvachten gewikkeld om het vocht af te voeren. Een beproefd huismiddeltje.’

‘Waren mijn opa en oma bang? Het waren vissersmensen, die het gevaar op zee al zo vaak in de ogen hadden gekeken. Doeners, die deden wat gedaan moest worden. Terwijl ze wisten dat ze er zelf ook aan zou gaan als ze die Russen zouden vinden. Zij en hun drie kinderen. Maar verhalen over angst heb ik nooit gehoord. De twee Georgiërs sliepen gewoon boven in een van de slaapkamertjes bij ons gezin. Het was een paar dagen rustig en even leek het gevaar geweken. Maar de Duitsers, die

zelf ook hun leven niet zeker waren, zolang er nog één gewapende 'Rus' rondliep, begonnen nu met een grondige doorzoeking van alle huizen in de dorpen op het eiland. Kamer voor kamer, vertrek voor vertrek.'

'Nu moet je weten dat bij ons de trap naar boven in de winter met een luik afgesloten was, om de warmte beneden te houden. Centrale verwarming bestond nog niet, je moest het doen met die ene kachel in de keuken of de kamer. Onze Russen, zo zal ik ze maar noemen, lagen op de zolder vlak bij het luik.

Mitrailleur en handgranaten in de aanslag. De twee Duitse soldaten, jonge jongens nog, die ons huis moesten doorzoeken, waren er niet happig op om ook echt Russen te vinden. Schijtbenauwd, volgens mijn opa. Terwijl de een onderaan de trap bleef wachten, liep de ander voorzichtig naar boven, bajonet in de aanslag en tilde voorzichtig met de punt het luik op een kier. Vlakbij de trap hing onze Friese staartklok en net op het moment dat hij het luik optilde, begon die klok te slaan. Moet je horen wat voor geluid dat is.'

Marco staat op en draait de klok even naar het hele uur. Een geluid alsof er schoten vallen klinkt door de huiskamer. 'Hoor je? Die vent schrok zo, dat-ie temet van de trap afdonderde en ook zijn kameraad had het even niet meer. Toen zij zich realiseerden dat het maar een klok was, barstten ze in lachen uit. Van schrik en zeker ook van opluchting. Ze lieten verdere doorzoeking voor wat het was. En zo heeft deze klok het leven gered van twee Georgische soldaten en het gezin van mijn opa en oma. En indirect van mij, want als mijn familie uit wraak zou zijn gedood, was ik nooit geboren.' En dan kijkt hij nog eens dankbaar naar de klok.

Corrie Timmer – Oosterend

(Foto: familie Ellen)

